

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.1.275/2023/10.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Metzing Márton, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. február 29.
Az ügy tárgya: csalás vétsége
Terhelt: ...
Első fok: Gyulai Járásbíróság, 13.B.184/2022/11., ítélet, előkészítő ülés, 2023. április 26. (jogerő: 2023. augusztus 22.)
Másodfok: -
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: Békés Vármegyei Főügyészség
Az indítvány iránya: hatályon kívül helyezés iránt
Rendelkező rész

A Kúria a csalás vétsége miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Békés Vármegyei Főügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Gyulai Járásbíróság 13.B.184/2022/11. számú végzését hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja.

Elrendeli a terhelt által eddig esetlegesen megfizetett pénzbüntetés, valamint az általa eddig esetlegesen megfizetett vagyonek Kobzás összegének a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig számított mindenkor törvényes kamatával együtt történő visszatérítését a terhelt részére.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

[1] **I.** A Gyulai Járásbíróság a 2023. április 26-án megtartott előkészítő ülésen kihirdetett 13.B.184/2022/11. számú ítéletével a terheltet csalás vétsége [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] miatt 100 napi tétel, napi tételenként 2.000 forint, összesen 200.000 forint pénzbüntetésre ítélte. Emellett vagyonelkobzást rendelt el a terhelttel szemben 105.000 forint erejéig.

[2] A járásbíróság ítélete – az ellene bejelentett védői fellebbezés visszavonása folytán – 2023. augusztus 22-én jogerőre emelkedett.

[3] **II.** 1. A jogerős ügydöntő határozat ellen a Békés Vármegyei Főügyészség B.Bf.380/2023/1. szám alatt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, a – Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában írt abszolút eljárási szabálysértésre figyelemmel – a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott felülvizsgálati okra való hivatkozással.

[4] Indítványában az eljárás menetét áttekintve kifejtette, hogy az alapügyben a bíróság a terhelt meghatalmazott védőjének előzetesen bejelentett távolléte ellenére tartotta meg az előkészítő ülést, az eljárást – a terhelt beismerő nyilatkozatának elfogadását követően – ítélettel befejezve.

[5] Az indítványozó álláspontja szerint a Gyulai Járásbíróság ezen eljárásával megsértette a Be. 499. § (5) bekezdésében írt szabályokat, amelyek kifejezetten tilalmazzák az előkészítő ülés védő távollétében való megtartását. Ehhez hozzátette, hogy a meghatalmazást az előkészítő ülés hatánapja előtt röviddel elfogadó, majd az előkészítő ülés elhalasztását éppen a meghatalmazás időpontjára tekintettel elhalasztani indítványozó védővel szemben a bíróság a törvényben meghatározott szankciókat alkalmazhatja, azonban arra nincs törvényes lehetősége, hogy az előkészítő ülést a védő távolmaradása ellenére is megtartsa.

[6] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra.

[7] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1361/2023/3. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt helyes indokaira tekintettel fenntartotta, és maga is indítványozta a járásbíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását.

[8] **III.** A felülvizsgálati indítvány alapos.

[9] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[10] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. A Be. 608. § (1) bekezdésének d) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést valósít meg, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező.

[11] A felülvizsgálati indítvány szerint e feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértés az előkészítő ülésnek a védő távollétében való megtartásával állt be.

[12] 2. Az ügyiratokból kitűnően a Gyulai Járásbíróság vádiratában tett indítványa alapján a Gyulai Járásbíróság a terhelt ellen a Be. C. Fejezete szerinti eljárásban a 2022. november 21-én meghozott büntetővégzésével a terheltet csalás vétsége [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] miatt 1 év 4 hónapra próbára bocsátotta, vele szemben 105.000 forint erejéig vagyonelkobzást is elrendelve. A büntetővégzéssel szemben az ügyészség tárgyalás tartása iránti indítvánnyal élt, amelynek nyomán a járásbíróság 2023. február 2-án – 2023. április 26-ára – előkészítő ülést tűzött ki, és arra idézni rendelte a

terheltet. Ezt követően ... ügyvéd 2023. április 24-én csatolta a terhelt védelmének ellátására szóló, az előző napon kelt meghatalmazását, amelyben – egyéb tárgyalási elfoglaltságára és szabályszerű idézésének hiányára tekintettel – az előkészítő ülés elhalasztását indítványozta, bejelentve, hogy azon védenca sem fog megjelenni. A bíróság még április 24-én tájékoztatta a védőt a Be. 42. § (4) bekezdés e) pontjában írt, helyettes állítására vonatkozó kötelezettségéről, egyúttal arról, hogy az indítványában írtak nem alapozzák meg az eljárási cselekmény elhalasztását. A tájékoztatás arra is kiterjedt, hogy a leírtakra tekintettel a bíróság sem a védő, sem a terhelt jelenlététől nem tud eltekinteni, különös figyelemmel arra is, hogy az ügyben a védelem nem kötelező. A védő a bíróság tájékoztatására válaszul az április 25-én benyújtott beadványában fenntartotta az előkészítő ülés elhalasztására irányuló indítványát, miként azt is, hogy azon szabályszerű idézésének elmaradására tekintettel nem köteles megjelenni.

[13] A 2023. április 26-ára kitűzött előkészítő ülésen a védő bejelentésének megfelelően nem vett részt, azonban – bírói kérdésre – a terhelt úgy nyilatkozott, hogy védője távollétében is kéri az előkészítő ülés megtartását. E terhelti nyilatkozat alapján a bíróság az előkészítő ülést megtarthatónak vélve, a védő távollétében is lefolytatta az eljárási cselekményt, és a büntetővégzés hatályon kívül helyezését követően a terhelt beismerő nyilatkozatának elfogadásával ítéletet hozott.

[14] 3.1. A Be. 434. §-a – a Be. eltérő rendelkezésének hiányában – kötelezővé teszi a védő tárgyalási jelenlétét, ha a büntetőeljárásban védő részvétele kötelező. Az előkészítő ülés formáját tekintve nyilvános ülés [Be. 499. § (1) bekezdés], amelyre a Be.-ben meghatározott eltérésekkel a tárgyalásra vonatkozó rendelkezések az irányadók [Be. 425. § (3) bekezdés].

[15] A büntetőeljárásban kötelező a védő részvétele, ha a bíróság a terhelt indítványára, vagy azért, mert egyéb okból szükségesnek tartja, védőt rendelt ki [Be. 44. § f) pont]. Ha tehát a terhelt a védő kirendelésére indítványt tesz, és nincs meghatalmazott védője, úgy a védő kirendelését nem lehet megtagadni; a védő kirendelését követően pedig a védő részvétele az eljárásban, jelenléte a tárgyaláson – és a nyilvános ülésen – kötelező [Bfv.I.633/2021/7. (BH 2022.92.I.)]. Amennyiben az eljárás során egyébként nem kötelező a védelem, azonban mégis védő kirendelésére kerül sor, ezt követően a továbbiakban éppúgy kötelező a kirendelt védő részvétele az eljárásban, mint annak a törvényben meghatározott egyéb eseteiben (BH 2020.136.).

[16] A terhelt a védői részvétel iránti igényét azonban nem kizárólag a védő kirendelésének indítványozásával tudja kifejezni, hanem a védelem ellátására szóló ügyvédi meghatalmazás útján is. A védő meghatalmazása pontosan ugyanazt a terhelti akaratot tükrözi, mint a védő kirendelése iránti indítványtétel. Mind a kirendelés iránti indítvány, mind a meghatalmazás ugyanarra az eredményre vezet: az indítvány teljesítése, illetve a meghatalmazás csatolása nyomán a továbbiakban védő jár el a terhelt védelmében. Amiként tehát a védő kirendelése érdekében megtett indítvány nyomán a védői részvétel a büntetőeljárásban a Be. 44. § a)-e) és g) pontjában meghatározott esetkörökön túl is kötelezővé lesz, a védői meghatalmazás csatolása pontosan ugyanezzel a következménnyel jár. A védői megbízás fennállása alatt a tárgyalás vagy a nyilvános ülés – így az előkészítő ülés – védő távollétében való megtartása szükségképpen sérti a büntetőeljárás szabályait [Bfv.II.573/2022/10. (BH 2023.62.)].

[17] 3.2. A Be. 499. § (5) bekezdése ráadásul az előkészítő ülés különös szabályaként írja elő, hogy ha az eljárásban védő vesz részt, az előkészítő ülés a távollétében nem tartható meg. A törvény félreérthetetlen megszövegezése nem hagy kétséget ezért, hogy a terheltnek a védő jelenlétére vonatkozó bármely akaratnyilatkozata közömbös; az előkészítő ülés megtartására kizárólag a védő jelenlétében kerülhet sor, amely eljárási szabály megszegése elkerülhetetlenül vezet a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában írt abszolút eljárási szabálysértés következményeinek levonására.

[18] 3.3. Mindemellett – a teljesség érdekében – a Kúria arra is utal, hogy a járásbíróság már az előkészítő ülés elhalasztására irányuló védői indítvány teljesítésének megtagadásával is eljárási szabályt sértett.

[19] A hatékony védelem ellátása érdekében a védő felkészülését és az iratok megismerését lehetővé tévő szabály ugyanis a Be. 499. § (3) bekezdése, amely szerint ha a védő nem vett részt a nyomozásban, vagy a nyomozás ügyiratait önhibáján kívül nem ismerhette meg, és a vádirat kézhezvételétől számított három munkanapon belül ezt indítványozza, a bíróság az előkészítő ülés hatánapját a vádirat kézbesítésétől számított egy hónapon túli időpontra tűzi ki. A törvény tehát kötelezően írja elő a bíróság számára, hogy amennyiben a Be. 499. § (3) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott feltételek fennállnak, a védő indítványára az előkészítő ülés csak a vádkézbesítést követő egy hónapon túli hatánapon tartható meg. E rendelkezésnek megfelelően kell eljárni akkor is, ha az előkészítő ülés kitűzése már megtörtént és a nyomozás során el nem járt védő – miként ebben az ügyben is – a meghatalmazás benyújtásával egyidejűleg, még a vádirat kézbesítését megelőzően indítványozza az előkészítő ülés elhalasztását {Bfv.I.413/2023/10. [33]-[35]}.

[20] Ehhez hozzá kell tenni: a Be. 502. § (4) bekezdés b) pontja még a már megkezdett előkészítő ülésen előterjesztett, a védő kirendelésére irányuló terhelti indítvány nyomán is kötelezővé teszi az előkészítő ülés elnapolását és védő kirendelését. Fel sem merülhet, hogy a védő közreműködésére igényt tartó terhelti nyilatkozat eltérő megítélés alá essen attól függően, hogy a terhelti akarat kifejezésére az eljárási cselekményt megelőző három nappal vagy az eljárási cselekményen kerül sor.

[21] 4.1. A kifejtett érvek mentén a Kúria – a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen – a Gyulai Járásbíróság felülvizsgálati indítvánnyal támadott ítéletét a Be. 663. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az abszolút eljárási szabálysértést megvalósító elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.

[22] 4.2. A Kúria a Be. 663. § (3) bekezdése szerinti utasításként írja elő, hogy a Gyulai Járásbíróság a megismételt eljárást a terhelt és a védő jelenlétére vonatkozó törvényi szabályozás tiszteletben tartásával folytassa le.

[23] 4.3. A Be. 856. § (1) bekezdés a) pontja szerint a pénzbüntetést, a (3) bekezdés szerint pedig a vagyonekbevonás összegét a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkor törvényes kamatával együtt a terheltnek vissza kell téríteni, ha rendkívüli jogorvoslat folytán a jogerős ügydöntő határozatot a bíróság hatályon kívül helyezte, és megismételt eljárást kell lefolytatni. A Be. 857. § (1) bekezdése előírja továbbá, hogy a visszatérítést felülvizsgálat esetén a Kúria rendeli el. Ennek megfelelően a Kúria elrendelte a terhelt részére az általa eddig esetlegesen megfizetett büntügyi költség, illetve vagyonekbevonás összegének a mindenkor törvényes kamatával történő visszatérítését.

[24] A Kúria – a Kúria Elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezése nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[25] IV. A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzing Márton s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró

A Kúria Bfv.II.1.275/2023/10. számú végzése 2024. február 29. napján végleges.

Dr. Somogyi Gábor s.k.
a tanács elnöke